

Broj: 01,02,03,04/1-05-344/08
Sarajevo, 10.10. 2008. godine

Kolegiju obaju domova Parlamentarne skupštine BiH

Povjerenstvu za vanjske poslove Zastupničkog doma PSBiH

Povjerenstvu za vanjsku i trgovinsku politiku, carine, promet i veze Doma naroda PSBiH

Izaslanstvu u Parlamentarnoj skupštini Vijeća Europe

Kolegiju Tajništva PSBiH

**IZVJEŠĆE S ČETVRTOG DIJELA REDOVITOG ZASJEDANJA PARLAMENTARNE
SKUPŠTINE VIJEĆA EUROPE, Strasbourg, od 29. rujna do 3. listopada 2008. godine**

Četvrti dio redovitog zasjedanja Parlamentarne skupštine Vijeća Europe održan je u Strasbourgu od 29. rujna do 3. listopada 2008. Na zasjedanju je sudjelovalo stalno izaslanstvo Parlamentarne skupštine BiH, u kojem su bili:

1. Bakir Izetbegović, predsjedatelj Izaslanstva,
2. Milica Marković, članica,
3. Azra Hadžiahmetović, članica,
4. Mladen Ivanić, član,
5. Slavko Matić, član.
6. Savo Erić, zamjenik člana,
7. Edina Hrnjić, tajnica,
8. Adnan Bešić, prevoditelj.

Glavne teme zasjedanja PSVE-a bile su: *Posljedice rata između Gruzije i Rusije, Poštovanje obveza i dužnosti od strane Bosne i Hercegovine, Situacija na Cipru, OECD i svjetsko gospodarstvo, Revidiranje i dopunjavanje programa Vijeća Europe za mlade, Prijedlog za 42 pritvora prije podizanja optužnice u Velikoj Britaniji, Borba protiv nasilja nad ženama: ka konvenciji Vijeća Europe, Pokazatelji za medije u demokraciji, Promicanje kulture demokracije i ljudskih prava kroz obrazovanje nastavnika, Prijedlog konvencije Vijeća Europe o pristupu službenim dokumentima.*

Na trećem dijelu redovitog zasjedanja PSVE-a Skupštini su se obratili: g. **Haris Silajdžić**, predsjedatelj Predsjedništva BiH, g. **Demetris Christofias**, predsjednik Republike Cipar, g. **Jorge Sampaio**, visoki predstavnik UN-a za Savez civilizacija, g. **Jorge Pizzaro**, predsjednik Latinoameričkog parlamenta, g. **Yavuz Mildon**, predsjednik Kongresa lokalnih i regionalnih vlasti, g. **Frank Belfrage**, švedski državni tajnik za vanjske poslove, g. **Mehmet Ali Talat**, vođa turske zajednice na Cipru, g. **Angel Gurría**, glavni tajnik OECD-a, gđa **Nyamko Sabuni**, švedska ministrica za integracije i ravnopravnost spolova.

Predsjednik Parlamentarne skupštine Vijeća Europe g. Lluís Maria de Puig u svome je uvodnom govoru rekao kako se tijekom ljeta Europa suočila s jednom od najozbiljnijih kriza od pada Berlinskoga zida, misleći prije svega na sukob između dviju zemalja članica Vijeća Europe –

Gruzije i Rusije. Naglasio je da Vijeće Europe mora oštro osuditi svako kršenje načela i vrijednosti Vijeća Europe. Prema njegovim riječima, sukob između Gruzije i Rusije ima goleme posljedice ne samo za te dvije zemlje nego i za cijelu regiju, druge europske regije i Europu u cjelini. Najavljujući mogućnost rasprave po žurnoj proceduri o ovoj temi, g. De Puig izjavio je da glavno pitanje koje treba voditi cijelu raspravu jest što želimo za Europu i kako možemo jemčiti mir i stabilnost Europe? Pozdravio je pozitivan razvoj događaja u Turskoj, gdje je izbjegnuta opasna ustavna i politička kriza tako što je Ustavni sud Turske odbio zabraniti Partiju pravde i razvoja. Spomenuo je, također, da će uhićenje Radovana Karadžića omogućiti pravdu i odati počast tisućama žrtava genocida u Srebrenici, opsade Sarajeva i žrtvama drugih zverstava. Naglasio je, ipak, da i ostali zločinci moraju biti izvedeni pred Međunarodni kazneni sud u Haagu. Govoreći o pozitivnim pomacima u državama članicama Vijeća Europe, g. De Puig konačno je spomenuo i pregovore koji se vode na Cipru pod okriljem Ujedinjenih naroda, a koji predstavljaju veliku nadu za budućnost naroda Cipra koji pati zbog podjele otoka. Na kraju se izlaganja g. De Puig osvrnuo na svjetsku financijsku krizu, ocijenivši je ne samo krizom tržišta nego i krizom koja može imati strašne socijalne posljedice, te stoga utjecati na temeljna ljudska prava. Upozorenje je to koje poziva da se "suočimo s našim odgovornostima kao političari i kao građani Europe", zaključio je g. De Puig.

Drugi dan zasjedanja obilježila je rasprava o sukobu između Gruzije i Rusije. Odlučeno je nastaviti razmatrati ovo pitanje i u četvrtak, 2. 10. 2008. godine, u obliku cjelodnevne rasprave, te obraćanjem predsjedatelja Predsjedništva BiH g. Harisa Silajdžića i raspravom o poštovanju dužnosti i obveza od strane BiH. U svome je obraćanju g. Haris Silajdžić, između ostaloga, rekao kako se bez opsežne reforme Daytonskog ustava ne može ostvariti veći napredak, što će ugroziti mir i stabilnost u Bosni i Hercegovini i regiji.¹

Rasprava o poštovanju dužnosti i obveza od strane Bosne i Hercegovine

Raspravu o Bosni i Hercegovini otvorili su koizvjestitelji Monitoring komiteta PSVE-a g. Mevlüt Çavuşoğlu i g. Kimmo Sasi. Analizirajući postignuti napredak u BiH, g. Çavuşoğlu posebice je pozdravio potpisivanje Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju s EU, kojim se državi nude nove mogućnosti i daje poticaj za daljnje reforme na približavanju domaćeg zakonodavstva europskom *acquisu* u području demokracije, vladavine prava i ljudskih prava. Osvrnuo se, međutim, i na negativan razvoj događaja, među kojima je na prvom mjestu istaknuo povećanje nacionalističke i etničke retorike, te inicijative vlasti RS-a na podrivanju državnih institucija. U vezi s tim je naveo Rezoluciju koju je Narodna skupština RS-a usvojila 21. veljače 2008, a u kojoj se spominje mogućnost održavanja referenduma o samoopredjeljenju, što je protivno Daytonskom mirovnom sporazumu. Za primjer je također naveo i usvajanje Zakona o sukobu interesa RS-a, te Nacrta zakona o formiranju Ureda ombudsmana za prava djece u RS-u, koji bi podrivao ovlasti ureda ombudsmana na državnoj razini. Na kraju je izlaganja naveo neispunjene obveze, među kojima su: usvajanje Europske povelje o regionalnim i manjinskim jezicima, objava Studije usklađenosti zakonodavstva BiH s Europskom konvencijom o ljudskim pravima, te imenovanje predstavnika BiH u savjetodavna tijela i mehanizme za monitoring Vijeća Europe (Europski komitet za sprečavanje mučenja i nehumanog ili ponižavajućeg tretmana ili kazne, Europska komisija protiv rasne netolerancije, Venecijanska komisija).

Gospodin Sasi govorio je o ustavnoj reformi, a na tom polju nije zabilježen nikakav napredak, navodeći da Bosni i Hercegovini treba ustavna reforma jer moraju postojati jasna pravila o podjeli nadležnosti između države i entiteta. Također, bez ustavnih promjena bit će teško provesti reformu policije, što u budućnosti može uzrokovati probleme kada je riječ o europskom putu BiH. G. Sasi govorio je i o problemu sustava glasovanja, kao i preširokom opsegu "nacionalnih interesa" u Ustavu, što daje mogućnost blokiranja donošenja zakona. Ono što je ocijenio posebice važnim jest da bi članovi Parlamentarne skupštine BiH trebali shvatiti da su predstavnici

¹ Govor g. Harisa Silajdžića, sažetak postavljenih pitanja, kao i odgovori g. Silajdžića, nalaze se u privitku Izvješća.

građana cijele zemlje, a ne samo branitelji čisto etničkih interesa. "Vizija je veoma važna, a vizija Parlamentarne skupštine BiH mora biti promijenjena", rekao je g. Sasi.

U sklopu rasprave o BiH, Skupštini su se obratili: gđa Milica Marković, gđa Azra Hadžiahmetović, g. Bakir Izetbegović i g. Mladen Ivanić, u svojstvu članova Izaslanstva PSBiH pri PSVE-u.

Gđa Marković ocijenila je Treće izvješće Monitoring komiteta o BiH veoma kompleksnim materijalom koji sadrži nekoliko netočnih navoda, čiji je cilj promicanje pojedinačnih političkih stajališta pojedinih etničkih skupina u BiH, a ne objektivno predočavanje ostvarenoga napretka. Koizvjestitelji su predstavili Republiku Srpsku kao primjer opstrukcije, ne navodeći pozitivne reforme ili konstruktivnu suradnju Republike Srpske, kao što su: napredak u suradnji s Međunarodnim sudom u Haagu, usklađivanje zakona u području obrazovanja, reforma obrane i policije, reforma lokalne samouprave, izborna legislativa, povratak imovine i spremnost političara iz RS-a da prihvate paket ustavnih reformi iz travnja 2006. Napredak u ustavnim reformama nije ostvaren zbog odsutnosti podrške određenih bošnjačkih političkih stranaka predvođenih g. Harisom Silajdžićem. Gđa Marković istaknula je da koizvjestitelji predstavljaju problematičnom situaciju u kojoj na izravan poziv bošnjačkih stranaka za "rasturanje" Daytonskog mirovnog sporazuma Republika Srpska odgovara kako ima pravo održati referendum o samootcjepjenju. Na kraju je napomenula da je BiH složena država, koju čine dva entiteta i tri konstitutivna naroda, no nije jedina takva država u svijetu. Stoga sadašnji ustavni poredak ne treba biti preprekom za njezinu stabilnost i europske integracije. "Čimbenici stabilnosti u BiH podjednako su njezina tijela i institucije vlasti, oba entiteta i tri konstitutivna naroda. Svako narušavanje temeljne koncepcije koja je potvrđena Ustavom BiH, bez konsenzusa sva tri naroda, otvorit će novu krizu u BiH s nesagledivim posljedicama", rekla je gđa Marković.

Gđa Azra Hadžiahmetović na početku je svoga govora pozdravila Izvješće što su ga pripremili koizvjestitelji Čavušoğlu i Sasi, ocijenivši ga kao objektivnu sliku ključnih aspekata važnih za bolje razumijevanje situacije u BiH. Identificirala je ključna područja problema u BiH: složeno ustavno uređenje (kao dio mirovnog sporazuma potpisanog u Daytonu), čitav spektar institucionalnih modaliteta opstrukcije, što se posebice manifestira kroz sustav donošenja odluka i način glasovanja u državnim institucijama, spora provedba Daytonskog mirovnog sporazuma u ključnim segmentima koji se odnose na povratak izbjeglica i obnovu bh. društva.

Gđa Hadžiahmetović postavila je nekoliko pitanja - zašto se trinaest godina od potpisivanja Daytonskog mirovnog sporazuma suočavamo s posljedicama njegovog neprovođenja? Zašto se i uz posebno aktivnu ulogu međunarodne zajednice stalno postavlja pitanje političke, ekonomske i institucionalne važnosti ovakvoga sustava? Zašto se ideja multietničnosti i danas konfrontira kroz "etničku segregaciju", obranu etničkih interesa i kršenje temeljnih ljudskih prava? Zašto svi mi u BiH, i pored tolike zaštite naših interesa, nosimo osjećaj duboke nepravde? Ključno pitanje koje se postavlja na europskom putu jest pitanje učinkovitosti postojećeg sustava i njegove sposobnosti da odgovori zahtjevima europskoga puta. Ustavna reforma prioritetno je pitanje, te je u tom smislu gđa Hadžiahmetović izrazila kako očekuje aktivnu ulogu PSVE-a, Venecijanske komisije i drugih institucija koje se zalažu za demokraciju i vladavinu prava. Na kraju je od koizvjestitelja zatražila pojašnjenje preporuke da se popis stanovništva BiH provede primjenom "metodologije razdvojenih podataka".

Gospodin Bakir Izetbegović je na samom početku obraćanja Skupštini VE čestitao Bajram parlamentarcima islamske vjeroispovijesti, zahvalivši se koizvjestiteljima na uloženom naporu za izradu dobrog i sveobuhvatnog dokumenta koji precizno definira probleme u funkcioniranju i oporavku BiH, te koji daje kvalitetne preporuke za njen daljnji napredak. U preliminarnom Nacrtu rezolucije prepoznati su svi bitni problemi i procesi, i inzistirano je na najbitnijim elementima: traži se obnova pregovora o ustavnoj reformi, provođenje i nastavak policijske reforme, ističe se da su mehanizmi entitetskog glasovanja i preširok okvir vitalnog nacionalnog interesa kočnice koje moraju biti uklonjene i modificirane. Nadalje, osuđuju se učestali akti kojima se podrivaju državne institucije od strane entiteta, poziva se na konačan završetak reforme javnog RTV servisa, na intenziviranje napora u borbi protiv korupcije, na hitno ukidanje etničke segregacije u školama itd. Međutim, u Rezoluciji se ne spominju neke bitne obveze koje bh. vlasti nisu ispunile, a čije ispunjavanje ima vitalnu važnost za ostvarenje ljudskih prava i ponovnu uspostavu multietničke

zajednice u Bosni i Hercegovini – to je podrška povratku izbjeglica i prognanika u prijeratna prebivališta sukladno Aneksu VII. Daytonskog mirovnog sporazuma, te jednako pravo svakog građana BiH na ravnopravan pristup i zapošljavanje u državnim strukturama na svim razinama vlasti sukladno Odluci Ustavnog suda o konstitutivnosti naroda. U vezi s tim je g. Izetbegović uložio amandmane na Rezoluciju, te pozvao kolege parlamentarce da ih podrže. Nadalje je u svome govoru naglasio kako je BiH stotinama godina funkcionirala kao prirodna multietnična zajednica, koja je na svojesvrstan način bila preteča ujedinjene Europe koja danas nastaje. Sarajevo, u kojem na jednom četvornom kilometru nalazimo markantnu sinagogu, džamiju, pravoslavnu, katoličku i protestantsku crkvu, slobodno se može nazvati europskim Jeruzalemom. Nažalost, zbog rata uvezenog iz susjednih zemalja, Bosna je postala sinonim za sukob, netoleranciju, aparthejd i masovno gaženje ljudskih prava. Na radost, Bosanci i Hercegovci su, u ogormnoj većini, skloni miru i suživotu, tako da se multietnična zajednica ponovno uspostavlja, iako spontano i sporo, te taj proces zahtijeva pomoć i potporu. Bosna i Hercegovina je mala zemlja, ali je važna i velika zbog pitanja koja su postavljena u njezinoj prošlosti i na koja će se u budućnosti morati odgovoriti. Odgovor će se ticati svakog Europljanina. Neka od tih pitanja su:

- Mogu li različite nacije i vjere živjeti zajedno? Moramo li se razići da bismo živjeli u miru i blagostanju?
- Mogu li se, u srcu Europe, u 21. stoljeću, nasiljem ostvariti politički ciljevi? Može li se, u ratu, nasilno istjerati pola stanovništva jedne zemlje iz njihovih domova, zatim, u miru, kombinacijom aktivnih i pasivnih mjera spriječiti njihov povratak, i konačno, organizirati referendum na kojem će se, u njihovoj odsutnosti, odlučiti o sudbini njihove zemlje i imovine? Mogu li se, doista, Srebrenica i stotine sličnih bosanskih stratišta jednoga dana naći izvan granica Bosne i Hercegovine?
- Kakvo je stanje duha u Europi danas, hoće li prevagnuti hrabrost i principijelost ili pragmatičnost i popustljivost?

„Devedeset posto građana Bosne i Hercegovine zna prave odgovore. Izvješća Komiteta za poštovanje obveza i angažmana država članica Vijeća Europe koja su se odnosila na BiH dala su im snažnu podršku. Stoga još jednom pozdravljam najnovije Izvješće koje danas razmatramo, i izražavam zahvalnost koizvjestiteljima i svim kolegama koji podržavaju moju zemlju i ostvarenje ljudskih prava u njoj,“ rekao je g. Izetbegović.

Gospodin Mladen Ivanić najprije je napomenuo kako nije lako napisati izvješće o BiH a ne uključiti različite komentare. Rekao je da su koizvjestitelji kritizirali Republiku Srpsku, premda Izvješće smatra uravnoteženim, osim u nekoliko slučajeva. Komentirao je dio o entitetskim zakonima o sukobu interesa. Prema članku 22. Zakona o sukobu interesa u institucijama vlasti BiH, entiteti su obvezni usvojiti svoje zakone, tako da je provedeno samo ono što nalaže državni zakon. Stoga je pozvao koizvjestitelje da ponovno razmotre svoje ocjene koje bi mogle imati negativne posljedice. Drugi komentar g. Ivanića odnosio se na tzv. samoopredjeljenje. Koizvjestioci su propustili navesti ono što jasno stoji u Deklaraciji Narodne skupštine RS-a, a to je da su sve opcije moguće ukoliko dođe do kršenja Daytonskog mirovnog sporazuma, odnosno dok god se «Dayton» poštuje neće biti samoopredjeljenja. To je veoma važno jer, prema riječima gosp. Ivanića, ključni problem u BiH je povjerenje, a ne struktura vlasti. Naveo je kako je prije samo tri godine ista struktura vlasti, s entitetima i entitetskim glasovanjem, dogovorila reformu obrambenog sektora, uvođenje PDV-a, formiranje jedinstvene carinske i obavještajne službe. To nije bilo nametnuto, već je o tome glasovano u Parlamentarnoj skupštini BiH. Zadnjih je godina bilo mnogo manje povjerenja zbog neuspjeha ustavnih promjena. Želja stranke g. Silajdžića bila je stvoriti drugačiju BiH, BiH bez entiteta ili entitetskog glasovanja, i nakon toga su uništene sve reforme. U Izvješću nema nijedne rečenice o tome. S time bi cijelo Izvješće moglo biti mnogo uravnoteženije.

U završnim su obraćanjima koizvjestitelji Sasi i Čavušoğlu još jednom podvukli važnost jačanja državnih institucija, umjesto njihova podriivanja, te dali odgovor na pitanje gdje Hadžiahmetović u vezi s popisom stanovništva. G. Sasi je rekao kako metodologija razdvojenih podataka podrazumijeva traženje podataka ne samo o etničkom podrijetlu nego i o jeziku i vjeri. Potrebno je uključiti cjelokupnu multikulturalnu tradiciju koja je prirodi građana BiH. Primjena ove metode

bi, kako je pojasnio g. Sasi, olakšala razvoj političkog sustava zemlje u budućnosti, za dobrobit svih građana BiH.

Nakon rasprave usvojena je Rezolucija 1626², s amandmanima koje je predložio g. Bakir Izetbegović (amandmani su se odnosili na financijsku potporu za povratak i provođenje Odluke Ustavnog suda BiH o konstitutivnosti naroda na cijelom teritoriju BiH u smislu pristupa građana svim razinama vlasti), kao i amandmanima skupine parlamentaraca koji su se odnosili na osudu napada na sudionike Queer festivala u Sarajevu i na izmiještanje Aneksa forenzične psihijatrije zatvora u Zenici. Odbijeni su amandmani gđe Azre Hadžiahmetović (amandman kojim bi Skupština, svjesna presude Međunarodnog suda pravde o genocidu, pozvala vlasti BiH da provedu presudu) i gđe Milice Marković (amandmani su se odnosili na brisanje paragrafa o potrebi reforme sustava entitetskog glasovanja, o Deklaraciji Narodne skupštine RS-a, te o zakonu o sukobu interesa).

Povodom rasprave o sukobu između Gruzije i Rusije, Skupština se založila za provođenje neovisne međunarodne istrage o događajima. U usvojenoj je Rezoluciji Skupština izjavila da su i Gruzija i Rusija prekršile načela i vrijednosti Vijeća Europe, kao i opredjeljenje za rješavanje spora mirnim putem. Obje su strane odgovorne za kršenje ljudskih prava i humanitarnoga prava. Skupština je, također, pozvala Rusiju da povuče svoje priznanje neovisnosti Južne Osetije i Abhazije, te dopusti EU i OEES-u nadgledanje na ovim teritorijima. Parlamentarci su također izrazili zabrinutost zbog akata etničkog čišćenja u gruzijskim selima u Južnoj Osetiji koje su počinili pripadnici neregularne milicije i članovi bandi, a koje Rusi nisu zaustavili.

Bitno je spomenuti da je prije otvaranja četvrtoga dijela redovitog zasjedanja predložena rezolucija kojom bi bile oduzete vjerodajnice članovima Izaslanstva Ruske Federacije u Parlamentarnoj skupštini Vijeća Europe. Skupština je ipak odlučila ne oduzeti vjerodajnice parlamentarcima iz Ruske Federacije, podsjećajući da mogu biti oduzeti u bilo kojem trenutku. Parlamentarci VE u ovom su slučaju podržali ideju o nužnosti osiguranja dijaloga i izgradnje međusobnog povjerenja između dviju strana.

Tijekom zasjedanja vođena je i rasprava o situaciji na Cipru³, koja je također bila značajna. Parlamentarna skupština VE zaključila je da je trenutačna situacija jedna od najboljih prilika u nekoliko zadnjih godina za postizanje rješenja koje će Cipru vratiti mir i jedinstvo. Parlamentarci su pozvali sve „unutarnje i vanjske čimbenike“ uključene u pregovore da daju sve od sebe kako bi šanse za uspjeh procesa bile što veće. Skupština je pozvala Grčku, Tursku i Ujedinjeno Kraljevstvo kao garante Ustava Cipra iz 1960. da daju svoju punu i aktivnu potporu u nalaženju rješenja situacije na Cipru.

Pripremila: Edina Hrnjić

Odobrio: Bakir Izetbegović

Tajnica Izaslanstva

Predsjedatelj Izaslanstva

Dostaviti:

- naslovu
- Odjelu za informacije i dokumentaciju
- Ministarstvu vanjskih poslova BiH
- a/a

² Rezolucija 1626, zajedno s Preporukom 1843 nalaze se u privitku Izvješća

³ Rezolucija o Cipru nalazi se u privitku Izvješća